

Krzysztof Świdorski, Zbigniew Kuźniar

Międzynarodowy terroryzm jako największe zagrożenie bezpieczeństwa współczesnego świata

Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje nr 20, 318-331

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
Nr 20, 2015 (318–331)

MIĘDZYNARODOWY TERRORYZM JAKO
NAJWIĘKSZE ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA
WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA

THE INTERNATIONAL TERRORISM AS
THE MOST THREAT AROUND THE WORLD

KRZYSZTOF ŚWIDERSKI, ZBIGNIEW KUŹNIAR
Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych
im. Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu

ABSTRACT

International terrorism and the challenges and risks that are the main theme of this article. International terrorism have been referring to the instability of the banking sector, cyber-terrorism, organized crime, and above all to asymmetric methods of combat, which are characterized by high ruthlessness and cruelty. Actually we can see the changes in the strategy of used armed forces in the war against terrorists organization. In addition we will notice new alliances and coalitions between states which didn't cooperate too close in the aim of political and diplomatic issues, before. Unfortunately, acts of terrorism increase and becoming stronger and brutal in the use of asymmetric methods and combat. Now we know that asymmetric methods are effective and cause real fear and sense of social threat around the world. I claimed that today we can see a new dimension of use of the armed forces in the fight against terrorism and we can see that this war encompasses a large area. This article con-

tains information regarding the use of armed forces against the threat that is international terrorism.

KEY WORDS

terrorism, armed forces, security country, challenges, risks

ABSTRAKT

Międzynarodowy terroryzm oraz wyzwania i zagrożenia z tym związane są głównym tematem artykułu. Współczesny terroryzm w wymiarze niemilitarnym odnosi się do niestabilności sektora bankowego, cyberterroryzmu, zorganizowanej przestępczości a przede wszystkim do asymetrycznych metod walki, które charakteryzują się dużą bezwzględnością i okrucieństwem. Aktualnie jesteśmy świadkami zmiany strategii walki prowadzonej przez rządy i państwa społeczności międzynarodowej z bojownikami terrorystycznymi przy użyciu w coraz większym zakresie sił zbrojnych. Tworzone są koalicje wojskowe państw, które jeszcze w nie tak dawnym okresie utrzymywały ze sobą bardzo ograniczone kontakty dyplomatyczne i wojskowe. Niestety współczesny terroryzm bardzo szybko się rozprzestrzenia, nabiera coraz większej siły i stosuje w coraz większym zakresie brutalne, bezwzględne i asymetryczne metody walki. Metody które są bardzo skutecznymi i wystarczającymi do rozprzestrzeniania się strachu i terroru na wszystkich kontynentach świata. Artykuł prezentuje zaangażowanie społeczności międzynarodowej w walce z największym zagrożeniem współczesnego świata, czyli międzynarodowym terroryzmem.

SŁOWA KLUCZOWE

bezpieczeństwo państwa, wyzwania, zagrożenia, bezpieczeństwo narodowe

Pierwsze dekady XXI wieku to okres przyspieszającego procesu globalizacji współczesnego świata. Nastąpiło zacieranie granic pomiędzy państwami, zwiększyły się możliwości podróżowania, komunikacji oraz międzynarodowej wymiany towarowej. Jednak ta rosnąca współzależność poszczególnych państw oraz wzrastający proces globalizacji skutkuje nieprzewidywalnością zjawisk lub zdarzeń, które nie będą już ograniczone podziałem administracyjnym państw. Zamach na World Trade Center z 11 września

2001 roku wywołał przerażenie ludzkości całego świata, na zawsze zrobił głęboką rysę w ich sercach i umysłach. Wielu specjalistów twierdziło, że „świat zachwiał się” w 2001 roku, bo aż do tamtej pory cała ludzkość sądziła, że zmierza ku pokojowi, globalnemu i ostatecznemu. Dziś ta naiwna idylla „końca historii” należy już do przeszłości¹. Międzynarodowy terrorizm prowadzi swoją walkę stosując brutalne i bezwzględne metody o charakterze asymetrycznym. Można zauważyć, iż z każdym rokiem nabiera coraz większej siły, oddziaływania jak również częstotliwości wystąpienia w każdym miejscu na świecie. Ostatnie przypadki zamachów terrorystycznych to atak na siedzibę tygodnika „Charlie Hebdo” w Paryżu (styczeń 2015), a był to początek kilku ataków terrorystycznych we Francji które trwały do 9 stycznia. Ostatni zamach terrorystyczny w Europie miał miejsce w stolicy Danii Kopenhadze (luty 2015). Do tego należy wspomnieć o wcześniejszych zamachach w Madrycie, Londynie oraz ostatnim i bardzo spektakularnym ataku terrorystycznym w muzeum Bardo w Tunezji (marzec 2015), aby w pełni wyłonił się obraz zagrożenia międzynarodowego terroryzmu dla całego współczesnego świata. Niestety wraz z rozwojem cywilizacyjnym zwiększeniu uległa także skala i nieprzewidywalność wystąpienia zagrożeń co jeszcze bardziej utrudnia skuteczność prowadzonej wojny. Warto podkreślić, że organizacje terrorystyczne swoją szeroką działalność mogą realizować dzięki ogromnym nakładom finansowym, a także związanym z tym fanatyzmem. Jest sprawą oczywistą, że w tej sytuacji nikt nie może pozwolić sobie na komfort „nic nie robienia” i jedynie ograniczyć się do obserwacji rozgrywających się wydarzeń. Ponadto w coraz większym stopniu rządy i państwa społeczności międzynarodowej są świadome tego, że sukces w tej trudnej walce może być osiągnięty tylko dzięki międzynarodowej współpracy przeciwko wspólnemu zagrożeniu.

Terroryzm międzynarodowy określa się jako działania podmiotów niepaństwowych, podejmowane w celu osiągnięcia korzyści politycznych, wymierzone w obywateli, terytorium lub mienie państwa innego niż kraj pochodzenia sprawców². To właśnie działanie tych „podmiotów niepaństwowych” stosujących asymetryczne metody walki wymusiły adekwatny sposób przeciwdziałania. Przede wszystkim odpowiedzią na zagrożenie terrorystyczne było powstanie specjalistycznych formacji funkcjonują-

¹ A. Glucksmann, „Wyzwania XXI wieku”, Dziennik nr 157/2006, Warszawa 2006.

² M. Madej, *Zagrożenia asymetryczne bezpieczeństwa państw obszaru transatlantyckiego*, Warszawa 2007, s. 134-135.

cych w strukturach wojska i policji. Ze względu na swoje doświadczenia historyczne to Izrael stał się prekursorem tego typu rozwiązań. To tam powstały specjalistyczne jednostki szturmowe przeznaczone do eliminacji terrorystów i ratowania zakładników³.

Zamach terrorystyczny w Tunezji dowiódł, iż dotychczasowe metody walki z terroryzmem okazały się niewystarczające. Powstawanie coraz to nowych organizacji terrorystycznych nie sprzyja zachowaniu stabilizacji, a coraz większego znaczenia w destabilizacji regionów Bliskiego Wschodu odgrywać zaczęło Państwo Islamskie (ISIS). Działania tej terrorystycznej organizacji sięgają już daleko poza wymiar regionalny, istnieje duże prawdopodobieństwo, że to właśnie ISIS może odpowiadać za zamach w Tunezji.

Walka z bojownikami „terrorystycznego kalifatu” Abu Bakra al – Baghdadiego od kilku miesięcy jest priorytetem dla Państw Zachodu⁴. Niestety państwa Zachodnie zbyt późno dostrzegły zagrożenie jakie stanowi ISIS dla całego świata. Tymczasem ISIS bardzo dynamicznie powiększyło swoje wpływy i zasięg działania już daleko poza swój kalifat w Syrii i Iraku. Wyraźnie ich aktywność jest widoczna w innych państwach Bliskiego Wschodu, Afryki Północnej a z ostatnich informacji wywiadowczych wynika, że bojówki terrorystyczne ISIS dotarły także do Afganistanu. Dlatego być może późne, ale miejmy nadzieję, że nie spóźnione są działania państw Zachodnich tworzących „koalicję” do walki z nową i bardzo niebezpieczną organizacją terrorystyczną. W „koalicji” tej znajdują się już USA, Kanada, Australia i państwa europejskie, ale również państwa Zatoki Perskiej. W walce przeciwko Państwu Islamskiemu decydujące znaczenie mają odgrywać dwa czynniki: wojskowy i wywiadowczy. Oczywiście nie można pominąć faktu, że bardzo sprzyjającymi warunkami ekspansji terroryzmu we współczesnym świecie miały zaniedbania dotyczące uszczelnienia granic, co pozwoliło między innymi obywatelom europejskim na wyjazd na Bliski Wschód i wstąpienie w szeregi bojowników ISIS.

Rolę państwa wiodącego, prowadzącego kampanię przeciwko Państwu Islamskiemu w Syrii i Iraku przejęły Stany Zjednoczone. Koalicja antyterrorystyczna zauważyła, że istotną rolę w walce z terroryzmem może odegrać opozycja syryjska, których członków zamierzają szkolić w Europie.

³ <http://www.psz.pl/> D. Materniak, *Znaczenie sił specjalnych dla obronności Polski*.

⁴ <http://wiadomości.onet.pl/> P.Henzel, *Globalna kampania przeciwko Państwu Islamskiemu. Zachód nie może pozwolić sobie na kolejny strategiczny błąd*.

Również coraz realniejszego scenariusza zaczyna nabierać interwencja zbrojna w Libii do czego szczególnie nawołuje Egipt i Włochy⁵.

Nie bez znaczenia w walce z terroryzmem jest skuteczna walka zbrojna przeciwko drugiej co do wielkości organizacji terrorystycznej Boko Haram - zmilitaryzowanej muzułmańskiej organizacji ekstremistycznej powstałej w Nigerii, do której wzywa amerykańskie Dowództwo Afryki (AFRICOM).

Analitycy wojskowi wskazują na potrzebę opracowania nowej strategii w walce z terroryzmem, gdyż ich zdaniem stara już nie spełnia pokładanych nadziei. Dowodem na potrzebę zmian metod i sposobu walki jest rozprzestrzenianie się terroryzmu na coraz większą skalę.

Aktualnie uwaga świata zwrócona jest na Jemen, gdzie władzę przejęli bojownicy Houti, coraz bardziej destabilizowana Libia stanowiąca potencjalne zagrożenie dla państw ościennych Tunezji, Nigru i Egiptu. Zmiany taktyki walki z terroryzmem w aspekcie zbrojnym widoczne są już w Afganistanie, gdzie wojska amerykańskie zwiększyły ilość operacji antyterrorystycznych oraz „wojna dronów” w Pakistanie.

Również francuskie siły zbrojne zwiększyły swoją aktywność w walce z terroryzmem wymierzoną głównie w struktury Al-Kaidy Islamskiego Maghrebu (AQIM). Nowa francuska operacja Barkhane ma być kontynuacją wcześniejszych działań w Mali, Nigrze oraz w Czadzie (styczeń 2013). Jej podstawowym celem jest stworzenie warunków pod rozwój lokalnych sił antyterrorystycznych. Francja zaangażowała do tego celu 3 tysięczny kontyngent własnych wojsk. Jednostki zostały dyslokowane do Mali, Mauretanii, Burkina Faso, Nigru oraz Czadu. Dowództwo operacji zlokalizowano w stolicy Czadu mieście N`Djamena. W dyspozycji głównodowodzącego operacją Barkhane, gen. Jaen-Pierre Palasseta, pozostawiono 20 helikopterów wojskowych, 7 samolotów transportowych, 6 samolotów bojowych oraz 4 bezzałogowe statki powietrzne. Na lądzie żołnierze dysponują 200 transporterami opancerzonymi oraz 200 innymi pojazdami. Oddziały francuskie od początku wykonują nie tylko same misje szkoleniowe, ale także są zaangażowane w operacje bojowe polegające na atakowaniu terrorystów z AQIM⁶.

Państwa zachodnie swoją taktykę w walce z międzynarodowym terroryzmem opierają nie tylko na bezpośrednim oddziaływaniu i likwidacji

⁵ Ibidem.

⁶ <http://zwojska.pl/3162/operacja-barkhane-francja-terroryzm>.

pojedynczych oddziałów terrorystycznych, ale coraz mocniej angażują się w szkolenie wydzielonych oddziałów z państw szczególnie podatnych na rozprzestrzenianie się siatki terrorystycznej. Państw których funkcjonowanie jest destabilizowane przez oddziały terrorystyczne.

Przykładem tego rodzaju działalności są prowadzone przez Stany Zjednoczone oraz sojuszników szeroko zakrojone ćwiczenia o kryptonimie „Flintlock 2015” w Afryce. Obecność amerykańskich instruktorów z wojsk specjalnych to część szerszej strategii walki z terrorystami z Boko Haram. Ćwiczenia o kryptonimie „Flintlock 2015” są wynikiem pracy dwóch dowództw amerykańskich: US SOCOM i przede wszystkim US AFRICOM. W tym roku bierze w nich udział 255 Amerykanów, wspomaganych przez 365 osobowy personel z innych państw należących do NATO. Celem jest przygotowanie niemal 670 żołnierzy z państw Afryki Zachodniej do walki z coraz aktywniejszymi różnymi organizacjami terrorystycznymi, np. Boko Haram⁷. W tym roku zdecydowano się ćwiczyć m.in. połączone operacje, z udziałem różnych formacji wojskowych państw Afryki Zachodniej w rejonach przygranicznych. Trzon grupy amerykańskich instruktorów stanowią wojskowi z 10th Special Forces Group US Army. Kanada wydelegowała operatorów z Canadian Special Operations Regiment, a obok nich znaleźli się również żołnierze m.in. z Włoch czy Belgii.

Amerykanie i ich zachodni partnerzy nie ukrywają, że ćwiczenie „Flintlock 2015” ma umożliwić zwalczanie terrorystów z Boko Haram bez bezpośredniego udziału w walkach ich własnych komandosów i żołnierzy. Trzeba przy tym podkreślić, że po słynnym już porwaniu 300 uczennic z nigeryjskiego miasteczka Chibok, realnie brano pod uwagę wysłanie elitarnych sił operacji specjalnych do pomocy wojskom Nigerii. Jednocześnie Stany Zjednoczone budują dobre relacje z elitami politycznymi i wojskowymi państw regionu, które można wykorzystać w zakresie wymiany handlowej⁸.

Działania Państwa Islamskiego sprawiły, że jesteśmy świadkami powstania coraz to nowych frontów walk. Wszystkie okoliczności wskazują na to, że państwa Zachodnie będą musiały w zdecydowanie większym stopniu zastosować rozwiązania militarne, gdyż pozostawienie choćby jednej „bezpiecznej przystani” w rękach terrorystów zwiększy ryzyko kolejnych

⁷ <http://zwojska.pl/4397/amerykanscy-komandosi-ucza-walczyć-boko-haram/>

⁸ Ibidem.

ataków⁹. Wojskowi analitycy twierdzą, że z takimi okolicznościami mamy już do czynienia w przypadku Libii, Syrii, Jemenu oraz Afryce Północnej. Nie bez znaczenia zdaniem wojskowych analityków jest wsparcie walki zbrojnej przez działalność HUMINT (Human Intelligence), czyli wywiad oraz kontrwywiad oparty na ludziach i zdobywanych przez nich informacji oraz prowadzona przez państwa polityka międzynarodowa.

Specjaliści do spraw terroryzmu międzynarodowego twierdzą, że skuteczne zatrzymanie aktów terroru na świecie jest możliwe tylko i wyłącznie poprzez zdecydowanie większe zaangażowanie w tą walkę sił zbrojnych. Jedynie potencjał wojskowy wsparty czynnikiem HUMINT oraz politycznym może okazać się skutecznym orężem w walce z międzynarodowym terroryzmem. Nowa strategia walki powinna charakteryzować się zwiększonym udziałem przede wszystkim wojsk lądowych, z dużym udziałem sił specjalnych. Nie mniej istotnym orężem walki z terroryzmem jest pomoc państw Zachodnich państwom, które szczególnie są narażone na działania grup terrorystycznych. To właśnie w tych państwach na szerszą skalę powinny być prowadzone szkolenia oraz pomoc materiałowa i logistyczna. Należy w zdecydowanie większym zakresie wykorzystać opozycję w krajach szczególnie narażonych na działania terroryzmu. Na tym powinien opierać się nowy kierunek przyjętych metod walk ze współczesnym terroryzmem wsparty siłą militarną. Zdecydowanie większe zaangażowanie państw Zachodnich powinno być skierowane w rejon basenu Morza Śródziemnego, natomiast państw NATO w rejon wybrzeży Somalii i Jemenu. Akty terroru oraz nielegalna migracja potwierdzają, że programy prowadzone przez Unię Europejską i NATO nie są wystarczające do zachowania stabilizacji w tych rejonach.

Nie tylko świat Zachodu spostrzega jak wielkim niebezpieczeństwem dla całej międzynarodowej społeczności jest terroryzm. W bezpośrednią walkę z tym zagrożeniem włączyły się także państwa arabskie. Destabilizacja i chaos w Jemenie wywołany ekspansją Państwa Islamskiego w Afryce Północnej oraz przejście władzy przez bojowników Houti skłoniły państwa arabskie do utworzenia wspólnych sił zbrojnych, które szybko zostały nazwane „arabskim NATO”¹⁰. Bez wątpienia jest to historyczne przedsię-

⁹ <http://wiadomości.onet.pl/> P.Henzel, *Globalna kampania przeciwko Państwu Islamskiemu. Zachód nie może pozwolić sobie na kolejny strategiczny błąd.*

¹⁰ <http://wiadomości.onet.pl/> P.Henzel, *Walka na dwóch frontach na Bliskim Wschodzie. Państwa arabskie zdecydowały o utworzeniu „drugiego NATO”.*

wzięcie, które dowodzi, że istnieje pełna zgoda i świadomość, iż w pojedynkę tej wojny się nie wygra.

Egipski Prezydent Abdel-Fattah el-Sissi poinformował, że formowaniem nowej struktury wojskowej zajmie się specjalna komisja. Z kolei według Associated Press, siły te mają liczyć około 40 tysięcy żołnierzy, reprezentujących wojska lotnicze, morskie i pancerne. Według wstępnych planów, ich zadaniem będzie udzielanie odpowiedzi na zagrożenia dla bezpieczeństwa państw członkowskich, decyzję o interwencji będzie musiała poprzedzić formalna prośba ze strony państwa zainteresowanego otrzymaniem pomocy¹¹. Warto podkreślić, że państwa sojuszu będą mogły liczyć na doświadczenia i pomoc NATO, a państwem wiodącym w arabskim sojuszu będzie Egipt.

Należy przypuszczać, iż powstanie sojuszu państw arabskim jest pewnego rodzaju naprawieniem błędów powstałych w wyniku polityki zagranicznej USA i państw Zachodu. Jest wypełnieniem luki jaka powstała w wyniku wycofania się sił zbrojnych USA z Iraku i Jemenu oraz porzuceniu Libii przez państwa NATO. To właśnie tę lukę wykorzystało Państwo Islamskie nabierając coraz większego znaczenia już nie tylko w wymienionych krajach, ale zdobywając zwolenników na Bliskim Wschodzie i Afryce Północnej. Powstanie arabskiego sojuszu powinno być dla państw NATO naturalnym asumptem do wspólnej walki z światowym zagrożeniem, jakie na dzień dzisiejszy stanowi Państwo Islamskie.

Wojna z międzynarodowym terroryzmem odbywa się na szerokim (międzynarodowym) froncie, ale również jest prowadzona przez władze i służby wszystkich państw. Stopień zaangażowania poszczególnych państw oraz realizacja zadań bezpośrednio przeciwdziałającym potencjalnym zagrożeniom terrorystycznym uzależniona jest od położenia strategicznego poszczególnych państw oraz ich zaangażowania w międzynarodowej koalicji antyterrorystycznej. Przykłady zamachów terrorystycznych z pierwszych dekad XXI wieku udowodniły, że terroryzm już nie ma zasięgu regionalnego, ale w coraz większym stopniu dotyczy państw wysoko rozwiniętych. Aktualnie można zaryzykować założenie, że Europa stała się jednym z frontów wojny terrorystycznej. To tutaj organizacje terrorystyczne dokonując zamachów licząc na duży oddźwięk międzynarodowej społeczności, a to między innymi jest także jeden z ich celów operacyjnych.

¹¹ Ibidem.

Nowa rola Polski na arenie międzynarodowej (członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim, przystąpienie do Unii Europejskiej) w sposób istotny zmieniło geopolityczną i geostrategiczną pozycję Polski. Czynniki wpłynęły na dostosowanie strategii bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej do nowej sytuacji. Podstawą polskiej polityki bezpieczeństwa jest Strategia Bezpieczeństwa RP z 2014 r. To w niej przedstawione są zasadnicze cele strategiczne polskiej polityki bezpieczeństwa, zagrożenia i wyzwania przed jakimi staje Polska. W Strategii Bezpieczeństwa RP zwrócono uwagę, iż „Współczesne środowisko bezpieczeństwa charakteryzuje zacieranie się granic między jego wymiarem wewnętrznym i zewnętrznym, militarnym i pozamilitarnym. Globalizacja i rosnąca współzależność często skutkują nieprzewidywalnością zjawisk, których zasięg nie jest już ograniczony barierami geograficznymi, systemami politycznymi i gospodarczymi”¹².

Zgodnie ze Strategią Bezpieczeństwa RP zagrożeniami dla globalnego bezpieczeństwa jest międzynarodowy terroryzm i zorganizowana przestępczość. Są to czynniki zmierzające do niestabilności i konfliktów wewnętrznych. Nie mniej istotnym zagrożeniem pozostaje przemysł broni, materiałów jądrowych, handel ludźmi, narkotykami, porwania dla okupu oraz nielegalne operacje finansowe. Poza tym w opinii polskich specjalistów w zakresie bezpieczeństwa do wyzwań i zagrożeń należy zaliczyć niekontrolowaną migrację ludności. Migracje mające swe źródła w konfliktach zbrojnych jak również problemach natury społecznej i gospodarczej. Ponadto do istotnych zagrożeń współczesnego świata należy ekstremizm o podłożu politycznym, religijnym, etnicznym społeczno-ekonomicznym i innym.

Zwalczanie terroryzmu w Polsce realizowane jest w czterech etapach, w których udział biorą wszystkie instytucje bezpieczeństwa wewnętrznego państwa:

- rozpoznanie,
- przeciwdziałanie,
- zwalczanie,
- przeciwdziałanie skutkom¹³.

¹² Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP, Warszawa 2014, s.17.

¹³ I. Krzysiak, *Wskazać zagrożenia terrorystyczne Polski oraz omówić służby odpowiedzialne za przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Prawa im. H. Chodakowskiej, Warszawa 2014, s. 7.

Etap pierwszy rozpoznanie zagrożeń terrorystycznych realizowany jest przez ABW, AW, SWW, SKW poprzez monitorowanie działalności jednostek oraz grup, mogących zastosować metody terrorystyczne. Etap drugi, tj. zapobieganie aktom terrorystycznym realizują ABW, AW, SWW, SKW, Policja i Straż Graniczna. Etap trzeci, zwalczanie zagrożeń terrorystycznych to etap realizowany przez wspomniane wcześniej służby, ale do fizycznego zwalczania zagrożenia dedykowane są wojskowe siły specjalne GROM, FORMOZA oraz Zarząd Operacji Antyterrorystycznych KG Policji i Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne SPAT¹⁴. Etap czwarty dotyczy likwidacji skutków aktu terrorystycznego i polega na zarządzaniu akcją ratunkową i zabezpieczeniu przed atakiem wtórnym.

Jak wynika z przytoczonych etapów zwalczania terroryzmu udział Sił Zbrojnych RP przyjmuje formę bezpośredniego fizycznego oddziaływania głównie w etapie trzecim. W pozostałych etapach udział Sił Zbrojnych RP koncentrować się będzie na wsparciu działań instytucji i jednostek cywilnych, które są do tego rodzaju działań predysponowane. Wsparcie instytucji i organów cywilnych będzie się koncentrowało na prowadzeniu szkoleń oraz ćwiczeń z zakresu przedsięwzięć antyterrorystycznych przez doświadczoną kadrę wojskową (w tym przedstawicieli wojsk specjalnych), która swe doświadczenia zdobyła uczestnicząc w misjach w Iraku oraz Afganistanie. To właśnie ich doświadczenie powinno być znaczącym wsparciem instytucji cywilnych już na etapie rozpoznawania ewentualnych zagrożeń terrorystycznych aż po etap czwarty tj. likwidację skutków ataków terrorystycznych i przeciwdziałanie potencjalnym wtórnym zamachom.

Warto przypomnieć, że polskie siły specjalne mają wieloletnie doświadczenie w walce o charakterze terrorystycznym (Haiti, Bośnia i Hercegowina, Irak, Afganistan). Oprócz zadań związanych z bezpośrednią eliminacją poszczególnych osób, czy też grup terrorystycznych szczególne znaczenie odgrywa wsparcie militarne i szkolenie lokalnych sił bezpieczeństwa realizowane w krajach, gdzie organizacje terrorystyczne wpływają w znacznym stopniu na destabilizację ich funkcjonowania.

W Polsce oprócz wymienionych służb niebagatelną rolę w przeciwdziałaniu zagrożeniom, w tym zagrożeniom terrorystycznym odgrywają grupy

¹⁴ J. Wawrzyniak, W. Basak, *Terroryzm – międzynarodowe zagrożenie w dobie procesów integracyjnych*. Świadomość zagrożenia wśród funkcjonariuszy policji, [w:] *Grupy dyspozycyjne w obliczu wielkiej zmiany*, J. Maciejewski, M. Bodziany, K. Dojwa (red.) Wrocław 2010, s.463.

dyspozycyjne. Działania grup dyspozycyjnych oceniane są w aspekcie skuteczności ich przeciwdziałania tragediom i przewyższania wszelkich niebezpieczeństw zagrażających systemowi społecznemu¹⁵. Ich działalność oceniana jest na podstawie skutecznego przeciwdziałania wzrastającej skali i rodzaju zagrożeń, stale rozwijającej się zorganizowanej przestępczości (przemyt broni, materiałów jądrowych, handel narkotykami i ludźmi, nielegalnej migracji, porwania dla okupu oraz nielegalne operacje finansowe). Grupy dyspozycyjne skutecznie realizują swoje wyspecjalizowane funkcje w ramach wyodrębnionego systemu bezpieczeństwa państwa szczególnie w obszarach transgranicznych. Dużego znaczenia nabierają ich działania w skali regionu i województwa, gdzie są najbardziej widoczne. A to przecież z tej perspektywy należy postrzegać współpracę grup dyspozycyjnych na rzecz bezpieczeństwa w systemie transgranicznym. M. Maciejewski ze względu na „specyfikę systemu społecznego, w którym zostały powołane do życia” wyodrębnił następujące grupy dyspozycyjne:

- militarne (wojsko, służba wywiadu wojskowego, służba kontrwywiadu wojskowego, żandarmeria wojskowa, jednostki specjalne);
- paramilitarne (policja, służba więzienna, państwowa straż pożarna, agencja bezpieczeństwa wewnętrznego, centralne biuro antykorupcyjne)
- cywilne (specjalistyczne służby ratownictwa medycznego, pogotowia technicznego, ratownictwa górniczego, wodno-kanalizacyjnego, drogowego, chemicznego, elektrycznego itp.);
- ochotnicze (ochotnicze straże pożarne, Górskie Pogotowie Ratunkowe, Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, harcerskie grupy ratownicze itp.)¹⁶.

Straż graniczna jest przedstawicielem paramilitarnej grupy dyspozycyjnej wykonującej swoje zadania bezpośrednio na granicy kraju. Istotną rolę tej formacji oraz znaczenia w kontekście realizacji wykonywanych przez tę grupę zadań zauważono na najwyższych szczeblach władz administracyjnych w Polsce. Jak dużym problem dla UE w tym Polski jest nielegalna migracja świadczą liczne przykłady nielegalnej migracji z Afryki Północnej oraz Bliskiego Wschodu do Europy Południowej, a w szczególności do Włoch, Grecji czy też Hiszpanii. Władze tych państw nie są same skutecznie przeciwdziałać tym zagrożeniom. Nielegalna migracja staje się pro-

¹⁵ J. Maciejewski, *Grupy dyspozycyjne. Analiza socjologiczna*, Wyd. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2012, s. 49.

¹⁶ Ibidem, s. 58.

blem całej UE, gdyż w ten sposób do Europy przybywają między innymi islamscy fundamentaliści stanowiący potencjalne zagrożenie terrorystyczne dla naszego kontynentu.

Reasumując, wojna ze współczesnym terroryzmem wymaga posiadania przez państwo odpowiednich instrumentów, do których oprócz agencji bezpieczeństwa i służb cywilnych odpowiedzialnych za sprawy bezpieczeństwa wewnętrznego i antyterrorystycznego należą bez wątpienia siły zbrojne. Dotychczasowe rezultaty prowadzonej przez świat międzynarodowy wojny z terroryzmem wyraźnie wskazał na potrzebę zmiany strategii prowadzonych walk. Niestety instytucje i służby cywilne nie są w stanie powstrzymać międzynarodowego terroryzmu. Do tego bez wątpienia muszą się przyłączyć siły zbrojne różnych państw tworząc międzynarodowe koalicje. Dobrym przykładem wydaje się oprócz organizacji NATO związek państw arabskich, na terenach których są prowadzone najkrwawsze walki. Przypadek Izraela, gdzie siły zbrojne są najważniejszym instrumentem walki z terrorystami zaczynają być wzorem do wdrażania w innych państwach. Dotyczy to także kontynentu europejskiego z którego coraz więcej ochotników uczestniczy w szkoleniach Państwa Islamskiego. Analiza badań socjologicznych prowadzonych nad tym zjawiskiem dowodzi, że ochotnikami najczęściej są ludzie młodzi, pochodzenia afrykańskiego lub arabskiego, których rodziny nie zaadoptowały do życia w kulturze zachodu. Często stanowią zamknięte enklawy na obrzeżach wielkich metropolii, a młodzież pozbawiona jest celu i przyszłości. Problem ten jest wynikiem złej polityki socjalnej, nadmiernie otwartych granic a niestety teraz zbierane są tego rezultaty. Terroryzm pojawia się najczęściej tam, gdzie występuje bieda i brak perspektyw (bliski Wschód kraje Północnej, Centralnej i wschodniej Afryki). Państwo Islamskie natomiast dysponuje dużymi zasobami finansowymi dzięki którym stwarza mglistą przyszłość dla biednej i rozczarowanej ludności. Są to problemy które zapewne będą musiały być rozwiązane, ale na pewno proces ten będzie trwał latami. Niestety świat tak długo nie może na to czekać, ponieważ zagrożenie terrorystyczne każdego roku zaczyna stanowić coraz większe niebezpieczeństwo dla całego świata. To właśnie spowodowało powstanie sojuszy państw do walki z terroryzmem, które jeszcze kilka lat temu nie byłyby możliwe. Nowe podejście wykorzystania sił zbrojnych w walce z terroryzmem zaczyna stanowić priorytet w walce z zagrożeniem współczesnego świata. To międzynarodowy terroryzm i jego metody walki wymusił na wojskowych dowództwach

i sztabach zmianę strategii działania. Nie wystarczają już pojedyncze naloty z powietrza coraz częściej rozpatrywane i wdrażane są przez sztaby wojskowe działania lądowe (w styczniu 2013 r. francuskie siły zbrojne bezpośrednio zaangażowały się militarnie w przywrócenie stabilizacji w północnej części Mali, z kolei Stany Zjednoczone prowadzą w Afryce, wraz ze swoimi sojusznikami, szeroko zakrojone ćwiczenia o kryptonimie „Flintlock 2015”. Obecność amerykańskich instruktorów z wojsk specjalnych to część szerszej strategii walki z terrorystami z Boko Haram).

Terroryzm przybiera formę dotychczas nieznaną, dzięki ogromnym nakładom finansowym, a także związanym z tym fanatyzmem stanowią olbrzymie i realne niebezpieczeństwo dla całego współczesnego świata. Dlatego w tej sytuacji nikt nie może pozwolić sobie na komfort „nic nie robienia” i jedynie ograniczyć się do obserwacji rozgrywających się wydarzeń. Należy jak najszybciej podjąć konkretne środki, aby skutecznie przeciwstawić się wszelkim zagrożeniom XXI wieku. Jednocześnie wszyscy są świadomi tego, że tym razem wojny tej w pojedynkę nie da się wygrać. Niezbędna jest międzynarodowa współpraca przeciwko wspólnemu zagrożeniu. Jedynie pełne zaangażowanie poszczególnych służb i agencji bezpieczeństwa wraz z odpowiednim wsparciem militarnym w walce z międzynarodowym terroryzmem może stanowić gwarancję ostatecznego zwycięstwa z największym zagrożeniem współczesnego świata.

BIBLIOGRAFIA

1. Dawidczyk A., *Wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa RP*, Wyd. Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2001;
2. Glucksmann A., *Wyzwania XXI wieku*, *Dziennik nr 157/2006*, Warszawa 2006;
3. [http://wiadomości.onet.pl/P.Henzel, Globalna kampania przeciwko Państwu Islamskiemu. Zachód nie może pozwolić sobie na kolejny strategiczny błąd](http://wiadomości.onet.pl/P.Henzel,Globalna_kampania_przeciwko_Państwu_Islamskiemu.Zachód_nie_może_pozwolić_sobie_na_kolejny_strategiczny_błąd;);
4. [http://wiadomości.onet.pl/P.Henzel, Walka na dwóch frontach na Bliskim Wschodzie. Państwa arabskie zdecydowały o utworzeniu „drugiego NATO”](http://wiadomości.onet.pl/P.Henzel,Walka_na_dwóch_frontach_na_Bliskim_Wschodzie.Państwa_arabskie_zdecydowały_o_utworzeniu_„drugiego_NATO”;);
5. [http://www.psz.pl/D. Materniak, Znaczenie sił specjalnych dla obronności Polski](http://www.psz.pl/D.Materniak,Znaczenie_sił_specjalnych_dla_obronności_Polski;);
6. Koziej S., *Strategiczne i polityczne koncepcje bezpieczeństwa USA i Rosji*, Skrypt internetowy – www.koziej.pl;
7. Maciejewski J., *Grupy dyspozycyjne. Analiza socjologiczna*, Wyd. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2012;

8. Madej M., *Zagrożenia asymetryczne bezpieczeństwa państw obszaru transatlantyckiego*, Warszawa 2007;
9. Pacek B., *Możliwości Sił Zbrojnych RP w przeciwdziałaniu zagrożeniom niemilitarnym dla bezpieczeństwa wewnętrznego Polski*, [w:] *Bezpieczeństwo Polski współczesne wyzwania*, Wyd., Warszawa 2014;
10. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014;
11. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, Art.4;
12. Wawrzyniak J., Basak W., *Terroryzm – międzynarodowe zagrożenie w dobie procesów integracyjnych. Świadomość zagrożenia wśród funkcjonariuszy policji*, [w:] *Grupy dyspozycyjne w obliczu wielkiej zmiany*, Wyd. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2010.

PPLK DR INŻ. KRZYSZTOF ŚWIDERSKI – jest absolwentem Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Łączności w Zegrzu (1993 r.), Uniwersytetu Opolskiego w Opolu (1999 r.), Akademii Obrony Narodowej (2005 r.) oraz Uniwersytetu Wrocławskiego na którym uzyskał stopień doktora (2013 r.). Pełnił obowiązki służbowe na stanowiskach dowódcy plutonu, kompanii, szefa sztabu batalionu, zastępcy dowódcy batalionu a od 2007 r do 2014r dowódcy batalionu dowodzenia. W latach 2002-2003 pełnił służbę szefa łączności S-6 w MNBG w Bośni i Hercegowinie. Od maja 2014 r. adiunkt w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki. Jest autorem wielu publikacji dotyczących problematyki socjologii grup dyspozycyjnych a w szczególności bezpieczeństwa w dyspozycyjnych systemach militarnych i paramilitarnych.

DR ZBIGNIEW KUŹNIAR – doktor nauk społecznych, pedagog, resocjalizator. Pracę doktorską obronił w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Żołnierz zawodowy, wykładowca w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych imienia Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu w Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie. Współpracuje z Zakładem Socjologii Grup Dyspozycyjnych oraz Zakładem Socjologii Edukacji Instytutu Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, Przewodniczy Sekcji Socjologicznych Problemów Bezpieczeństwa Narodowego PTS oraz European Association for Security. W obszarze jego zainteresowań leżą zagadnienia z zakresu funkcjonowania grup dyspozycyjnych ze szczególnym uwzględnieniem korpusu podoficerskiego Sił Zbrojnych RP. Jest autorem wielu publikacji z obszaru socjologii grup dyspozycyjnych, socjologii edukacji i andragogiki oraz szeroko pojętego bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego. Jest autorem kilku pomocy naukowych.